

דער קאָלִידְפּוֹלֶטְרַעַן מַעֲינְקָעַ קָאָצֶן

פָּנָן וּוֹילִיאָם אַיְבָּרָאָמָס / נַיוּ-יַּאָרָה

קראנקייט אין דער פָּאָמִילְיַעַן — אַמְּאָל צָוִילֵב פְּשׁוֹטוֹן
פִּיזְיָשָׂן הַוְּנוּגָעָר ...

— אָך, וְוי גּוֹט סְ'אַיּוֹן צָוּ לְעַבְּנָן אוֹיפֿךְ דָּעַר וּוּעַלְתַּ
מַעַז וּמַעַט מַעֲנְטְשָׁן, מַעַד רַעַד מִימַּת מַעֲנְטְשָׁן: נַיוּ יַּאָרָה
איּוֹן אֹזָא וּוּאָנְדְּפּוֹלֶטְרַעַן — זַי הַאָט אָזְעַלְכָעַ שִׁינְיָן
„קָאָפְּטִירְדִּיעָם“ — הַיִּינְטַן נַיוּ-יַּאָרָה פְּרוֹוּעָן, זַי זַי
נַעַן דָּאָךְ דִּי שְׁעַנְסְּטָעַן אַיּוֹן דָּעַר וּוּעַלְתַּ! . . .

וּוּאָנְדְּפּוֹלֶטְרַעַן אַיְבָּרַן וּוּאָנְדְּפּוֹלֶטְרַעַן — אַיּוֹן אָנוֹנְזְעַרְעַן וּוּאָנְדְּפּוֹלֶטְרַעַן
לוּגָעָן אַיְבָּרַן נַיוּ יַּאָרָה גַּאֲסָן, אַמְּאָל דָּוָרְךָ פְּרָאָס
טִיקָּעַ לְבִנְהָה-גַּעֲכָט אַיּוֹן אַמְּאָל דָּוָרְךָ מִילְדָעַ זַוְּמָעַר
אָרוֹנְטָן אַיּוֹן פָּאָרָק הַאָבָּא אַיךְ גַּעַהְעַרְטַן זַיְן שְׁטִים, וְוְאָ
הַאָט אַיּוֹן יַעֲדַן שְׁטִינְדָל פָּוֹן נַיוּ יַּאָרָה, אַיּוֹן יַעֲדַן פְּעַנְצָ
טָעַר פָּוֹן אַמְּוּעָר, אַיּוֹן דָּעַם גַּאֲנָג אַיּוֹן אַיּוֹן דִּי אַיְוָגָן פְּ
פָּאָרְלִיבָּט אַיּוֹן דָּעַרְעַן אַיְבָּרַן וּוּאָנְדְּפּוֹלֶטְרַעַן גַּעַזְעָן. אָעָן
מַעֲינְקָעַ קָאָצֶן. אָעָן גַּעַדְעַן, וְוּי דָוָרְךָ אַמְּאָל נַאֲכָט אַזְּ
אַפְּרָאַסְטִיקָּר, הַאָבָּן מִיר אָוִיסְגַּעַטְרְוִימָט דִּי גְּרוֹוִיסָ
לְעַגְעַנְדָל פָּוֹן נַיוּ-יַּאָרָה — אַלְיָין נִישְׁתַּבְּגָרִיפְּנְדִיקָּ, זַי
דִּי וּוּרְקְלַעְכָּעַ לְעַגְעַנְדָל אַיּוֹן אַמְּלִיאָן מַאְלָקְרָעָפָּ
טִיקָּעַר וְוּי דִּי מַעֲנְטְשְׁלַעְכָּעַ פָּאָגְטְּאָזְיָעַ קָאָצֶן זַי אַוְיכָ
טְרִוְיְמָעָן.

מַעֲינְקָעַ קָאָצֶן גִּיטַּ שְׁטַעַנְדִּיק אַרְוֹם מִיטַּן גְּרוֹוִיסָ
וּוּאָנְדְּפּוֹלֶטְרַעַן פָּוֹן וּוּעַלְתַּ, מַעֲנְטָשָׁן אַיּוֹן נַיוּ-יַּאָרָה
אוֹיגָן, אַיּוֹן וּוּלְכָעַעַס מִינְיָעַט וְזַי אַוְיכָ נַאֲכָנָאָנְדָל דָעַ
צָעַר, אַיּוֹן דָלוֹת פָּוֹן זַיְן קָלִין לִיטְוּוּשָׁ שְׁטַעַטְלָ, וְזַי
עַד הַאָט נַאֲךְ אִצְטָא אַזְוִי לִיבָּ, אָפְשָׁר לִיבָּ וְוּי עַד הַאָ
זַיְן אִיגְּבָעָן מַאְמָעָ. קִיְּן הַיְּלִיקָעָרָעָ לִיבָּ וְוּי מַעֲינָ
הַאָט פָּאָר זַיְן מַאְמָעָ אַיּוֹן בְּכָל אַוְיכָ דָעַר וּוּעַלְתַּ
שָׁן-מַעֲנְטָשָׁן, נִיטַּ בְּנְמָצָא. אָפְשָׁר טַאָקָעָ צְוִילְבָּ דָעַ
וְוּסָס זַיְן לִיבָּ צָוּ פְּרוֹוּעָן בְּכָל אַיּוֹן אַמְּאָל אַלְאָלְגָיְשָׁעָ
וּוּרְעָן אַלְעָ צָאָרָטָעָ, דִּינְעָ גַּעַפְּלָן, יַעֲדָעָ הָאָרְצְ-צִיטָעָ
אַרְבְּיַעַגְעַטְרָאָגָן אוֹיפֿךְ דָעַר מַאְמָעָ. מַעֲינְקָעַ קָאָצֶן
בְּכָל דָעַר מַעֲנְטָשָׁן, וְוּסָס אַיּוֹן שְׁטָאָרָק צָוְגָעָבָונְדָן זַיְן
טָאָטָן, צָוּ זַיְדָעָ. אַיּוֹן „אַ-בְּרִיוּוֹל צָוּ מִין טָאָטָן“ זַיְגָ
מַעֲינְקָעַ קָאָצֶן:

אַז אַיךְ שְׁטָעַל מִיר פָּאָרָן שְׁפִיגָּל,
זַי אַיךְ אַיּוֹן טִיפְּן — דִּינְעָ אָוּמְרוֹאִיקָעָן אוֹיגָן
אוֹן וְוּי אַיְבָּרַן הַיְּלָן — דִּינְעָ שְׁוּוּרָעָן בְּרֻמְחָן
אוֹן אַיךְ זַעַד דִּי פְּרוּמָעָן הַאָנָטָן,

מַעֲינְקָעַ קָאָצֶן

עַס זַיְגָעָן פָּאָרָן קִינְסְטְלָעָר, וְוּסָס שְׁרִיבָּן וּוּגָעָן
וַיִּ אָזְגְּרוּסְעַטְרַעַן פְּרִידְ, סְ'בָעַט זַיְד וְוּי פָוֹן זַיְד
אַלְיָן: וְוּסָס שְׁוּוִיְגָסְטָוָן, — נַעַם אָונָן שְׁרִיבָּן וּוּגָעָן זַיְד.
וַיִּעְרָעָ וּוּרְקָ, זַיִעְרָ לְעַבְּן, זַיִעְרָ אַיְגְּגָנָאָרָט בְּעַטְוֹן זַיְד
זַוְּ נַעַמְעָן דִּי פְּעַדְעָר אַיּוֹן הַאָנָטָן. אֹזָא גַּעַפְּלָ הַאָבָּא אַיךְ
בְּנַוְּגָעָן צָוּ מַעֲינְקָעַ קָאָצֶן.
אַט טָוֹט אַקְוָק אַוְיכָ אִים: — פָוֹן עַרְשָׁתָן בְּלִיק
איּוֹ עד אַצְעַטְרָאָגְעַנְעָר, אַז אָוּמְאָרְגָּנְיִזְרְטָעָר, אַזְאָרְגָּ
לָאוּדְרָ קְבָּצָן. אִיר וּוּעַט אִים אָפְטָ טְרַעְפָּן אַיּוֹן מִיטַּן וּוּינְטָעָר.
גְּעוּוֹיְנְטָלְעָד, אַז אַמְּאָנְטָל, אַז אַוְיכָ אַיּוֹן מִיטַּן זַיְגָט
עַד גִּיטַּ מִיטַּ פָּאָרְרִיסְעַנְעָם קָאָפָּ צָוּם הַיְּמָל אַזְּ זַיְגָט
אַז יִדְיָישָׁ פָּאָלְקָסְ-לִילִיד. מַעֲנְטָשָׁן קוּקוֹ אַוְיכָ אִים, נַאֲרָ
אִים זַעַל עַס כָּאָטְשָׁ אַנְגָּיִין. וּוּעַט אִיר אִים אַנְטָרְעָפָּן
אָאָ, וּוּעַט עַד אַיּוֹן דָעַרְלָאָגְגָעָן דָעַם בְּרִיטִיתְ-בְּרִיטִין
שְׁלָוָם עַלְיכָם אַזְּ אַבְּלָד וּוּעַט עַד אַזְּגָן:
— אָד, וְוּי גּוֹט סְ'אַיּוֹן צָוּ לְעַבְּנָן אוֹיפֿךְ דָעַר וּוּעַלְתַּ!

אַז בְּאַמְתָה, אַיד קָאָנְטָמְיִינְגָעָן, אַז עַד אַיּוֹן דָעַר
גְּלִיקְלָעַסְטָעָר מַעֲנְטָשָׁן אַזְּ דָעַר וּוּעַלְתַּ! אִיר וּוּעַט נִיטַּ
וּוּסָן, אַז אָוּנְטָעָר דָעַר צְעַפְּלָאַשְׁעַטְרַעַן פְּרִידְ אַיּוֹ וּזְאָקָ אַ
טִיפְּעָר צָעַר — אַמְּאָל אַיְבָּרַן דָעַם גַּעֲבָוָרְטָ פָוֹן אַ
לִידָה, אַמְּאָל אַיְבָּרַן דָעַם גַּוְרָלְ פָוֹן אַ פְּאָעָמָעָ, אַמְּאָל
אַיְבָּרַן דָעַם גַּרְוִילְ פָוֹן יִדְיָשָׁעָ לִידָה, אַמְּאָל צָוִילֵב

בן ברויט שטיקער האָרֶץ. פון אַיד געריסן אָונֵ זַי האָט
אָינְ גַּרוֹיזַן בָּרָאָר אַירָן זַיְךְ גַּעֲבָטָן:

— מיין קינד,
סִקְאָן דַּי מַיל פַּוֵּן מיין לַיְבָן קַרְעָן וַיְזִיךְ נִיט מַאלָן
אוֹן סַהָאָט הַיְנָט דַּי קָו נִיט מַילָּן, נַאֲר בְּלֹט
גַּעֲגָם
(“ברענאנדייק שטוטעל”)

סַאיְזַן דַּי מַאמְעָן פַּוֵּן יַעַנְעָם לִיטָוִישָׁן שְׁטוּטָל, וְאָס
מעִינְקָעַ קָאָצְן בָּאוּנְגָט מִיט אֹאָט טִיפְּן לִידָּזָם, וְוִי

פָּאַרְלָאַשְׁמָנָעַ אַקְטָאַבָּעָרְדָּאַכְּט —
לִיטָוִישָׁט, וַיְיַיְנָאַנְדָּעַ וַיְסַט.
מִיט שְׁטִיקָעַ וַזָּלָקָן אֵרְגָּעָן גִּיסְטָן
אוֹן צְשֻׁוִּיקָט דַּי טְוִוָּט אַוִּיףְּ דַּי שְׁוֹצְגָּרְבָּעָן,
אוֹן בָּאוּנְיָנט דַּי לַעֲפָנְדָּקָעַ אַיְן דַּי שְׁוֹצְגָּרְבָּעָן.
(“ברענאנדייק שטוטעל”)

אַיְן פִּיעָר פַּוֵּן קְרִיגָּל, אַיְן הַוְּגָעָר, אַיְן דָּלוֹת אָוֹן
נוֹיט האָט זַי בַּי מַעַינְקָעַ אַיְנְגָעָרְקִיטָּט דַּעַר הַיְסָעָה
הַאָרְצִיקָעַ צַיְעַרְגָּעָפִיל צַו זַיְן מַאמְעָן, דָּרְךְ אַיְן
צַו זַיְנָעַ פָּאַרְגָּיָעַר אַיְן זַיְן מַשְׁפָּחָה, דָּרְךְ זַיְן צַו
אַרְעָמָן בְּכָל אָוֹן דָּרְךְ דָּעַם אַרְעָמָן צַו דָּעַם גַּאנְצָן
טוֹזְוִינְטִיאָרִיקָן יִדְיָשָׁן פִּין.

**

בַּי מַעַינְקָעַ קָאָצְן אַיְן פָּאָרָאָן אֵרְגָּעָן טִיפְּעָן, אַיְנְגָעָבָּאָן
רַעַנְעַן לַיְבָעַ צַוּמָּאָרְעָמְעָן פָּאָלָק. סַאיְזַן גַּעֲנָגָה אַקְעָק
טָאָן אַוִּיףְּ אַים, אַוִּיףְּ זַיְן הוּאָן, בָּלוֹאָנְד צַיְעָאַכְמָדָט
גַּאנְגָּן; כָּאָפָּן אֵרְגָּעָן בְּלִיק אַיְן זַיְנָעַ פְּרַיְלָעָד אַוְמָעָטָקָע
אַוְיָגָן, טִיףְּ-פָּאַרְטָרָאָכָטָע אַיְן זַיְדָן, כָּדִי עַס זַלְאָן
אַרְוָמָנָעָמָן אֵרְגָּעָן גַּעֲפִיל, אֹו אַט דַּעַר מַעַנְטָשָׁקָן טַיְלָן
לִיבָּהָאָבָּן אָוֹן קָאָן טַיְלָהָאָסָן. נִשְׁתָּאָבָּי מַעַינְקָעַ
קָאָצְן קַיְן מַיְתָּלוּוּג — עַר האָט פִּינְטָן דַּי “פִּיאַוּקָעָסָן”
אַיְן דָּעַם יִדְיָשָׁן לְעַבָּן. אַיְן צּוֹלָבָן דָּעַם האָט עַר שַׂוִּין
בְּמַלְיָא לִבָּהָאָבָּן דַּי קְרָבָנָות פַּוֵּן דַּי “פִּיאַוּקָעָסָן”.

מַעַינְקָעַ אָיְן נִיט פַּוֵּן דַּי דְּיכָטָעָר, וְאָס דָּרְפָּן זַיְן
דָּרְקְלָעָרָן אָיְן לַיְבָעַ צַוּמָּאָרְעָמְעָן פָּאָלָק, זַיְנָגָט עַר אָ
לִיד, וְעַגְּוָן וְאָס עַר זַלְאָן נִיט זַיְגָעָן. אַיְן בַּי אַים
נַאֲגָאָנָד טַיְלָהָאָסָן עַר גַּעֲפִיל, אֹו דָס גַּעֲהָעָרָט בְּלִוְיָן
צַוּמָּאָלָק. בַּי אָיְן אָיְן דָס אַרְעָמָן פָּאָלָק, דַּעַר
הַאָרְעָפָשָׁנִיק, נִיט עַטְוֹאָס אַיְבָּעָר וְעוּמָעָן מַעְדָּר
זַיְךְ זַעֲצָן זַיְגָעָן. זַיְן גַּאנְגָּן לַעֲבָן האָט עַר גַּעֲוָכָט
דָּעַם אַרְעָמָן צַו אַיְדָעָלִיזְרָן — אַפְּטָשָׁוּן צַופְּלָי
אַיְדָעָלִיזְצָעָע. בְּלִוְיָן צַוּמָּעָפָלָעָנָם וּוּיְזָט עַר אַרְוָס
הַוּמָאַנִּיסְטִישָׁן רַחְמָנָה. דָעַם הַאָרְעָפָשָׁנִיק בְּרַעְגָּט עַר
זַיְן יִחוֹס פַּוֵּן דָוָרוֹת מַילְגָּעָר, יִזְעָן דְּעַמְבָּעָס, וְאָס גַּעַנְכָּן
זַיְךְ נִיט אַונְטָעָר קַיְן שְׁפָלוֹת. וְאָס וְוִיסָּן נִיט פַּוֵּן
הַכְּנָעָת אָוֹן פַּוֵּן בּוֹיגָן דָעַם רַוּקָן פָּאָר שְׁרָהָתָן
וְוַעֲלָכָן נִיט אָיְן מַיְן.

וְאָס האָט אַיְן שְׁפָאוּן דַּי גַּעֲבוֹגָנוּ,
די האָט, וְאָס האָט זַיְךְ אַלְיָין באַשְׁעָרָט; צַוָּן
דָעַט גַּאֲלָד פַּוֵּן דַּי טַעַג, דָס זַיְלָבָעָר פַּוֵּן דַּי נְעַטָּן,
דָס גַּרְיוֹן פַּוֵּן דַּי שְׁגָגָה אוֹסְצָחוֹגָה,
אוֹן נַאֲר דָס בְּלִינְדְּקִיט — פָאָר דַּי קְנוֹטָטָן.
(“עַמְנָטָש אִינְטָאָגָן”)

דַּעַר טָאַטָּע זַיְגָעָר, אָוֹן נַאֲר אִים מַעַינְקָע קָאָצְן צַיְעָן
וְיִעַר יִחוֹס פַּוֵּן יִזְעָן — דְּעַמְבָּעָס, לִיטָוִישָׁע יִזְעָן —
אֵי יִחוֹס פַּוֵּן מַילְגָּעָר, וְוַאֲלָד הַעֲקָר אָוֹן וְוִילִיטָן
פְּלִיטָן

אֵי יִחוֹס פַּוֵּן זַיְדָעָס — גִּיהּוּרִים,
וְאָס האָבָן אַוִּיףְּ פָּעָרָד, וְוִי אַוִּיףְּ בְּלִיכְזָן, צַוָּן בְּאַצְּרָעָט —
שְׁעוּרָטָע גַּעֲרָיטָן —
(“בָּאַבָּעָמְאַיְנָעָן”)

פַּוֵּן דַּעַר מַאָמָעָס צַד אַיְזָוִינָה זַיְנָט קַיְיָן
קְלִיְינָעָר. זַיְן בָּאַבָּעָ, אֵלְיכְטִיקָן גַּזְעָדָן וְאֵל זַיְהָאָבָן,
מִיט דָרוֹת הַקְדָּשָׁה אַיְן דַּי אַרְיגָּן” אַיְזָוִינָה אָוֹן אִיר לְעַבָּן לְאַנְגָּן
גַּעוּוֹן “אַיְבָעָר מְעַשִּׂים טּוּבִים גַּעֲבוֹגָן” אָוֹן דָס האָט
זַיְן אֵרְגָּעָן וְוִיְוָעָט פַּוֵּן מַעַינְקָע קָאָצְן אַט דַּא נִיט לְאַנְגָּן
צְרוּרִים אִים גַּעֲזָגָט :

בַּי דִינְעָעָיְזָרָה וְוַעֲנָטָן, הַאָב אֵין דָעַקָּעָנוּ
פַּוֵּן דָעַט זַיְנָט — דַי זַעֲלִיקָעָן נוֹיט-גַּעֲזָרָגָעָן.
(“בָּאַבָּעָמְאַיְנָעָן”)

די זַעֲלִיקָעָן נוֹיט-גַּעֲזָגָעָן, וְאָס אֵין דָעַם אַלְטָן
לִיטָוִישָׁן שְׁטוּטָל האָט דַי בָּאַבָּעָ זַיְנָעָן, אַוש פַּוֵּן לִיכְזָן
טְיקָנוּ גַּזְעָדָן, דָעַרְקָעָנוּט אַרְוָם אָוֹן אַיְן דָעַם צַיְמָעָרָל
פַּוֵּן דָעַם מַאְדָרְגָּנָם יִדְיָשָׁן דִּיכְטָעָר, אָיְן דַעַר מַאְזָר
דָעַרְטָעָר שְׁטָאָטָעָ פַּוֵּן דַעַר וּוּלְאָט. אַט דַא אַיְן דָעַם
צַיְמָעָל זַיְנָעָם וְוַעֲבָט מַעַינְקָע קָאָצְן דַא אֵין לְאַנְגָּן
יִדְיָשָׁע טָרָאָדִיצִיעָ, בָּאַהֲעָפְּטָנְדִיקָן זַיְךְ דַא אֵין לְאַנְגָּן
מִיטָּן יִחוֹס פַּוֵּן זַיְנָעָ אָבָוֹת, וְאָס זַיְנָעָן נַאֲר אַלְזָן
פָּאַרְפָּלָאנְצָט אַיְן דַעַר חַכְמָה פַּוֵּן זַיְן קְלֹגָעָר מַאְמָעָ
בָּאַדָּגָעָן, וְוַעֲלָכָן בְּרַעְגָּט אִים אֵט דַי חַכְמָה פַּוֵּן אָנָּעָכְּבָן
טַעַר פָּאַלְקָס-פְּרוֹיָן :

אָוֹן אַפְּשָׁר מַיְן קַיְינָד,
דָאָרָף מַעַן זַיְוָן אַלְיָין אֵפּוֹגָל,
כְּדַי דַי שְׁפָרָאָד פַּוֵּן פִּיגְלָן צַוָּפָרְשָׁטִין;
נַאֲר סִקְעָן דַאֲרְשָׁטִין אַפְּלִינוּ אֵה לִיכְזָרָנָעָר
נַאֲר, —
אוֹזַוּן סַאיְזַן נִישְׁטָאַקָּעָן צַהָּר,
אֵיזָוִינְטָאַקָּעָן וְאָס צַוָּפָרְשָׁטִין צַהָּר.
(“צַוָּנוּ דְּעַרְצִילָן אֵין פְּרִידָן”).
אָוֹויָן רַעַדְתָּ צַוָּנוּ אִים זַיְנָט מַאְמָעָ אַיצְטָן, נַאֲר אַירָן
אָוֹן דָעַם נִיְיעָם לְאַנְגָּן, וְוַאֲהָיָן זַיְאָן גַּעֲקוּמָעָן פַּוֵּן
דַעַר וַיְיַיְגָּנְדִיקָעָר “לִיטָוִישָׁע וּוֹיסְטָן”, וְוַאֲדַיְעָט
וּוּלְטָמְלָחָמָה אַיְן “זַיְיָ אֵטָרְנוֹנָאָדָאָ” אַרְיָבָעָר אַיְבָעָר
מַעַינְקָע קָאָצָעָס וְגַנְגָט. סַאיְזַן דַי מַאְמָעָ פַּוֵּן יַעֲנָעָר
לִיטָעָ פַּוֵּן דַי מַלְחָמָה יִאָרָן בַּי וּוּמְעָן דַי קִינְגָּדָעָר הָאָ

האפרידיק איזו מעינקע קאמספֿיליד, און איז אויך זין גלויבן איז ענדיגלטיקן זיג פון רע איבער אוילדקט. אלילין אַ קינד פון ארעלטען אַלְילין דערצזיגן איזו הונגער און פִין, האט ער אַ אַפְטַן, נאך אָמָלַן, אויף גָּסְטַן-מִיטְנֶגָּעָן פָּאַר דַּעַר יְמוּנִיסְטִישָׁר יְוָגְנְטִילִיג, וְאָוֹזֶר אַיְזֵוּזָן אַ צְמַנִּישׁ גְּלִילִיאַרְטִיסְטִירְטִיס דַּי אַרְבָּעַטְעַר צְוָם קָאַמְּפִּילִיאָן בַּעֲסָעָר לְעָבָן. יְעָנָן יְאָרָן הָאָבָן אַיְזֵ אַיְסַּפְּרָלָאָן אַ גְּעַפִּילִיאָן פָּוֹן אַחֲרִioות צְוָם אַרְבָּעַטְעַר אַוְן אַ גְּעַפִּילִיאָן גְּלִילִיאָן, מַאֲכִילִיאָן פָּוֹן אַרְבָּעַטְעַס-פָּאָלָק. ער האט רְנֵלָאנְג פָּאַרְוּוּבָט דֻּעָם גְּרוּוּסְטִין הִיסְטָאָרִישָׁן גַּעֲרָא פָּוֹן דַּי אַונְטָעַרְדִּיקָטָע מִיטְהַאְפָעָנוּגָן פָּוֹן אַ בְּאָפְרִיְּדִישָׁן פָּאָלָק. מעינקע קאץ האט לִיבִּין פָּאָלָק דַּי שְׁפָרָאָךְ פָּוֹן זַיְן פָּאָלָק מִיטְהַיְּסָעָר לְיַבָּע. זַיְן זַעַן, אָז אַזְוְיָנָגָעָן אַז אַבְּרַעְגָּעָבָעָנָם אַרְבָּעַטְעַר פִּירָעָר וּוּסַּתְּ ער מִיטְעַכְּתָעָר לִירְשָׁעָר צָאָרְטִיקִיָּן צְוָם וְעַכְצִיקָּסְטָן גַּעֲבּוּרָנְטָאָג פָּוֹן וּוְילִיאָם זַיְן טַעַר האט ער אַנְגָּעָשָׁרְבִּין אַ לִיד, וּוּסַּתְּ ער פָּאַרְעָנְדָן מִיטְדִּיְּנָה שְׂוֹרוֹת:

אַוְן זַוְּיָל זַוְּ הַאָסְטָט דַּי שְׁכָצִיק יְאָרָן דִּיְּנָעָן פָּאָר דֻעָם לִיכְתָּבָּה פָּוֹן מִין פָּאָלָק אַפְגָּנָעָן טְרָאָגָט הַיִּנְטָט מִין פָּאָלָק זְעַכְּצִיק בְּלָוְמָעָנָקָר אַוְן אַט דַי הַיְּיָקִיעָן שְׁבוּנָה דִיר אַנְטָא מִיר וּוּנְעָלָן זַיְגָן זַיְגָן זַיְגָן מִיטְדִּעָר פִּירְשָׁעָר בְּרָכָה פָּוֹן אַנְגָּעָתָרָנוּ פְּעַלְמָעָר נַאֲךְ אַ שְׁפִּיְּזָ�ן-דִּיקָן זָוִישָׁטָאָלָךְ נַעַנְטָהָר אַוְן נַשְּׁעַנְטָהָר דַי קָוָן דִּיקָעָנְפָּרִיד פָּוֹן נַאֲךְ דֻעָם לַעֲצָטָן גַּשּׁוּי („צָוּ דַעְרָצִילָן אַיְזֵ פָּרִי“)

אִיר לִיְּעַנְטָן דַי שְׂוֹרוֹת אַוְן נִיטְוּן-דִּיקְעָן אַיְיךְ אוּפַּךְ דַי שִׁיכְוָתְוּ וְיִעְרָעָן צְוָו דַעַר שְׁפָרָאָךְ פָּוֹן דַי שְׁעַנְבָּאים — וּוּזַיְ אָבָן גַּעַרְבָּאָכָט „ברָכָה פָּוֹן גַּעַרְוָנְקָעָנָעָן פְּעַלְדָּעָר“ אַיְזֵ וְיִיעַדָּעָ בְּשְׂוֹרוֹת דֻעָם יְיָ פָּאָלָק. אָזָוי אוּפַּךְ מעינקע קאץ — אַיְזֵ זַיְן הַיְּ לִיבָּעָ צְוָם פָּאָלָק, צְוָם אַרְעַמְעָן פָּאָלָק. שְׁלָאָגָט זַיְקַאְיָין מָלָא אַוְן דֻעָם נְבִיאָיָה אַזְפָּקָלָאָגָן פָּוֹן דַי קָעָס לִידְעָר וּוּסַּתְּ אִיר נַאֲכָמָל אַוְן נַאֲכָמָל דַעַר דַי טַעַנְעָר אַט בַּיְיָ זַיְפָּן צָעָר אִיבָּעָר אַ שְׁנָן. יְיָדָן, וּוּסַּתְּ זַיְגָעָן אִינְמִיטָן נַאֲכָט אַרְוִיסְגָּוָאָרְפָּוָן וּוּאָרָן אוּפַּךְ אַ פְּעָלוֹ אִינְמִיטָן טִירָן. אַוְן אַט בַּיְיָ לִירְשָׁעָר פְּלַיאָזְפָּעָרְיָעָן וּוּגָעָן דַעַר צְוַקְנָפָט פָּוֹן טַשָּׁן.

— הַעֲרָת זִיר אַיְין וּוּיְיִיעַנְקָעָ קאץ עַפְנָן גְּרוּוּסְטִין פְּאַעַמְעָה אַ שְׁטָעַטָּל אוּפַּךְ אַ פְּעַלוֹ:

ער אַיְזֵ אַלְילִין אַ שְׁטָאַלְצָעָר, מעינקע קאץ, אַוְן אַט דַעַר שְׁטָאַלְעַץ גִּיט זַיְקַאְיָין זַיְגָעָן לִידְעָר. צְוָם בַּיְשָׁפִילְיָה: מעינקע קאצעָס לִיבָּעָ צְוָם אַרְבָּעַטְעַר מִידָּל — סְיָאָרָאָךְ סְיָאָרָאָךְ פָּוֹן יְעָנָעָן לִיבָּעַלְדִּיעָר אַיְין דַעַר יִדְיְשָׁעָר לִיטָּעַרְטָעַר דַאָמָעָן, וּוּאָס הַאָגָּט גַּעַוְוָגָעָן וּוּגָעָן „פְּאַרְעַלְטָעַרְטָעַר אַיְין זַיְיָ אַתְּגָּעָן“, בַּן גַּוּוֹאָרְטָה אַיְיךְ זַיְעַרְעַד צְיָמָרְלָעָךְ אַוְיךְ דַי „בְּאַנְעָן“, וּוּאָס „לוּפָן צְוָוִי אַתְּגָּעָן“. בַּיְיָ אַיְסַּמְּדָן דַי לִיבָּעָ הַעַלְלָאָטְלָעָךְ, וּוּגָעָן „דוּעָר פָּאַרְדִּיקְרָטָאָג צָאנְקָט אַוְים וּוּיְיִאָרְצִיתִיְּלִיכְטִיְּלָהָן“ בַּאַגְּעָנָט אַיְסָמְדָן זַיְן מִידָּל —

בַּאַגְּעָנָטָסְטָמָס מִידָּל, מִין מִידָּל,
וּוּגָעָן גַּרְדִּינְגָּסְטָוּ אַוְיךְ דַוְיטָעָן סְקוּוּרָהָן
נוֹר אַיְן זַוְּיָנְטָסְטָמָס מִידָּל,
וּוּגָעָן מִיטְהַאַטָּס אַוְן מִיטְהַשְּׁעָרָן
איְזֵ מִין גַּסְטָלְאַגְּנָטָאָגְן).

(„אַ מְעַנְטָשָׁה אַיְזֵ טָאָגָן“) מעינקע קאץ פָּאַרְמָאָגָט דֻעָם צָעָר פָּוֹן זַיְן אַ צְלָעַטָּה-בָּאַצְלָעַטָּר הַאַרְעַפָּשָׁנִיק. אַמְּאָלָטְעַר אַרְיָין אַיְן דֻעָם גַּעַוְוָיָן פָּוֹן אַ מְאָרִיסָטָרָעָן מִילַּיאָנְגָּעָר גַּעַשְׁטָעַלְטָה דַי כָּעָרָה האט אַיְין זַיְן „טְרָעָרָן מִילַּיאָנְגָּעָר“ גַּעַשְׁטָעַלְטָה דַי פָּרָאָגָעָ : „וּוּאָס קַאָגָעָן מִיר דַי אַרְעַמְעָלִילִיט פָּאָר אַ בָּאַלְוִינְגָן גַּעַבָּן?“ מְאָרִיסָטָרָעָן פָּלָאָגָט, אַז ער אַיְיךְ זַיְעַרְמִילַּיאָנְגָּעָר“ אַוְן „וּוִיְּנָטָט אַוְיךְ דַי מִילָּיְנָעָן“. אַוְויְיָ בָּאַקְלָאָגָט זַיְן דַעַר דִּיכְטָעָר, דַעַר אַדְלָעָר, וּוּסַּתְּ שְׁוּעַבְטָה אַיְן דַי הַיְּמָלָעָן; דַעַר דִּיכְטָעָר, וּוּסַּתְּ בַּיְנָאָכָט מָוָה ער זַיְן דַעַר דִּיכְטָעָר, דַעַר אַגְּנָצָן גַּעַגְּזָעָן אַזְפָּאָגָט לִידְ פָּוֹן הַאַרְעַפָּטָעָנִים פָּאָלָק, זַיְן אַגְּנָצָן אַ שְׁיָקְ-יִינְגָּלָל, טָאָגָן מוֹה ער פָּאָר אַנְעָמָן לוֹיהָ, זַיְן אַגְּנָצָן גַּעַגְּזָעָן ער גַּעַשְׁעַפְטָה. אַזְאָ צָעָר אַיְין גַּעַוְוָיָן וּוּסַּתְּ אִיר דָא אַוְן דַאָרְטָט אַוְיךְ גַּעַפְּנָעָן בַּיְיָ מִעְינָקָעָן אַיְבעָר דַעַם גַּעַרְעַטְעַר אַפְּגָּנָעָן בַּיְיָ דַעַר מִאָשָׁן, וּוּלְכָעָר פִּינְצָטָעָר דַעַם גַּוְרָלָעָן אַזְפָּאָגָט מִין אַרְבָּעַטְעַמְעַטְעַן, אַזְפָּאָגָט מִין אַרְבָּעַטְעַמְעַטְעַן אַפְּגָּנָעָן בַּיְיָ דַעַר מִאָשָׁן, אַיְגָּגָעָן גַּעַנְוָר בַּיְיָ אַזְפָּאָגָט אַיְיךְ זַיְן לִידְ „אַרְבָּעָט“ :

פְּוּנְקָשָׁן טָאָגָן —
הַאַמְּרָנָרָסְטָמָס פָּאַטְשָׁנָן גַּוְיִטְמָעָן
אִיזְוּנָס מִיטְהַוְּלָן לִיְּבָן אַיְסְפָּרָעָן
וּוּרָעָן נִיטְפָּאַרְבָּרָעָן.

איְזֵ מִין לִיד — אַ שְׁמִידָן,
אוֹנָן סְיָאָךְ מִין לִיד אַ הַצְּמָרָר :
שְׁלָאָגָן אַיְדָן פָּוֹן וּמְעַטְעַר — גַּאֲלָעָ פִּינְעָר,
צִינְדָּק אַיְדָן אַלְעָשָׁלְעַטְעַר —
סִיזְאָל אַפְּנָן זַיְן פָּאָר אַלְעַמְעָן דַעַר פּוֹלָעָר שִׁינְעָר.“
„דַעַר מְעַנְטָשָׁה אַיְזֵ טָאָגָן“) —
———

סטיל, קאלאיר, ליכט, שאטן, אימאווש, בילדלעכקייט און אווי וויטער, — דאס אלץ וואס זינען וויבטיגע עלעמענטן אין דער שאפונג פון א ליד. זעלטניזען אָ דִיכְטָעֶר זַאל אַפָּּעֶרֶרֶן מֵיט אֹזָא פֿאַרְשִׁידְיְּדְּנְאָרְטֶּה שטאָף, אִמְאָושָׂן, מֵיט דִּי פֿאַרְשִׁידְיְּדְּנְאָרְטֶּה פֿאַעֲטִישׁ פֿאַרְמָעָן, דַּוְרָךְ וּוּלְכָעַ עַס אָל זַיךְ גָּלִיכְצִיטִיךְ אוֹסֶט. שיילן דאס אַיְגָעָן בַּילְדַּעַרְישָׂ-סְטִילִיסְטִישָׂ אָן פֿאַרְבְּ נֶרְנִיךְ גַּעַשְׁטָאַלְטַ פָּוּנְעָם דִּיכְטָעַ.

עס זואָלט גְּעוּוֹן נִיט רִיכְטִיךְ זַיךְ צַו שָׁאָפָן אַגָּעַ שְׁטָאַלְטַ פָּוּנְ מְעִינְקָעַ קָאָצַ בְּלִוְיָן אַוְיָפָן סְמָךְ פָּוּנְ וִיְעַזְלָעַ לִידְעָרָךְ. עַר אֵינוֹ נִיט קִין קְלִינְגְּרָט לִמְדָן. סְוּוּעַת וִיְזַעַד אָן אַיְבָּעַדְרָאַשְׁוֹגַן — מְעִינְקָעַ קָאָצַ אַיְזַע טָאָרָק בָּאָהָוָונָט אֵין יִדְיְשָׂעָר גַּעַשְׁכִּטָּעָ, אֵין יִדְיְשָׂעָר דִּינְנִים אָנוֹ מְנַהָּגִים — אֵין דִּי שְׁוֹאָרְצָע פֿינְטָעָלָעַ. נִיט וּוּנְצִיךְ פָּוּנְ זַיְן פֿאַעְטִישָׂעָר יִנְקָה צִיט מְעִינְקָעַ קָאָצַ פָּוּנְ דַּעַר הָעָרָאַיְשָׂעָר יִדְיְשָׂעָר פֿאַרְגָּאַגְּנָעָהָיִטְ. דָּאָס אַיְזַע פָּוּנְ מְעִינְקָעַ קָאָצַע גְּרוּסָעַ מְעֻלוֹתַ, וּוָאָס פֿאַרְמָאָנוֹ פָּוּנְ מְעִינְקָעַ קָאָצַע חֲסְרוֹנוֹתַ, אֵין זַיְן גְּרוּסָעַ לִיבָּעַ זַעַד עַר יִדְיְשָׂעָר לְעָגָנְדָעָ, אֵין זַיְן לִיבָּעַ צַו דִּי הָעָלָן פָּוּנְ דַּעַר יִדְיְשָׂעָר גַּעַשְׁכִּטָּעָ, וּוּרְעַט עַס אַבְּעָר אַפְּט זַיְן אַיְנְצִיךְעָמָס, מִיט וּוּלְכָעַ עַר וּוּלְ דָּעַרְקָלְעָרָן דָּעַס גָּאנְגָעָר פָּוּנְ אַונְזָעָר מְאַדְעָרְנָעָ וּוּלְטָ. אַבְּעָר מִיט דַּעַר לְעָגָנְדָעָ פָּוּנְ יִצְחָאַט-מְצָרִים קָאָן מְעַן פֿאַרְטָ נִיט דַּעַר זַעַם גָּאנְגָעָר פָּוּנְ מְאַדְעָרְנָעָם קָאַפְּטַאְלָיָום — סְאָיָן פֿאַרְטָ נִוְתְּקָיָקְ דָּעָרְבִּי דִּי סְאַצְיָאַלָּעָ וּוּסְנְשָׁאַפְּטָ פָּוּנְ מְאַרְקָסִיםָ. אַזְיָן וּוּטָעַר אוֹזָקְ דָּוֹקָא אַיְצָט זַיְן גַּעַדְנוֹתַ נִוְגַּטְ צַו פָּאַרְלָאָזָן זַיךְ אַוְיָפָן שָׁאָרְפָּן שְׁוּעָרָדְ פָּוּנְ דִּי חַשְׁמוֹנָאִים.

מְעִינְקָעַ קָאָצַע וּוּלְטַ-בָּאַנְעָם אֵין אַסְבִּיעַקְ טִוְוָעָר — זַיְן לִבָּעַ אָונְ זַיְן הָאָס צְוָם מְעַנְטַשְׁנָ אָיְוָה אַסְבִּיעַקְטַיוּוּ. כְּדִי צַו פֿאַרְשָׁטִינָן דָעַם קְרִיגָּסָ פָּוּנְ אַוְנְזָעָר לְאָנְדָן; כְּדִי צַו וּוּלְן זַיךְ שְׁלָאָגָן קָעָגָן יָאָשָׁן פְּאַנְיָשָׁן-גְּאָצִישָׁן שָׁוֹנוֹא; כְּדִי צַו וּעַן דִּי הָעַלְדִּישְׁקִיטָ פָּוּנְ אַמְּעַרְיקָאַנְיָישָׁן זַיְן אוֹזָקְ דִּי שְׁלָאָכְטַ-פְּעַלְדָּעָר קָעָמָן יָאָפָּאָן אָונְ כְּדִי צַו וּנְגַעַן דָּאָס לִידְ פָּוּנְ גְּרוּיָאָל אָונְ הָעָלוֹןָ מָוֹתָ; כְּדִי צַו פֿאַרְשָׁטִינָן אָוְ דַּעַר קְרִיגָּסָ וּוּאָס אַמְּעַרְיקָיָ פְּרִיטָ אַיְצָט אֵין אַגְּרָעְכְּטָרָרָ, הַיְלִיקָּעָרָ קְרִיגָּסָ, וּוּאָס וּוּטָמָוָן פִּירָן צַו אַגְּרָעְנְדָעְטָרָרָ וּוּלְטָ, מֹזָ דַּעַר בָּאַנְעָם פָּוּנְ דִּיכְטָעַ זַיְן אַסְפִּילְ טִיפְעָרָעָר אָונְ אַס אַבְּיַעַטְיוּוּרָ.

אַיְדָ וּוּט בָּאַמְּעַרְקָן מְעִינְקָעַס סְוּבִּיעַקְטִיוֹוּקִיטָ אַזְיָן זַיְן טָאָגְ-טָעָלְלָעָדְ לְעָבָן, אָונְ אוֹזָקְ — בִּים אַפְּשָׁאַצְן אַ לִידְ, אַוְיָבְ עַר וּוּט גַּעַנְדָעְטָרָ וּוּלְטָ, מֹזָ דַּעַר שָׂוְרָה בִּיְ אַ דִּיכְטָעַ אַיְן אַ לִידְ, וּוּטָעַר דָּאָס לִידְ פָּאַרְוָאַרְפָּן. עֲרַשְׁתָ נָאָר שְׁוּעָרָ דָּאָגְלָעְנִישָׁן וּוּטָעַר זַעַרְזָעָן, אָוְ עַס קָאָן זַיְן אַשְׁלָעְכָּטָעָ שָׂוְרָה אָונְ עַס זַאל זַיְן אַגְּטָ לִידְ, אַדְעָר פְּאַרְקָעָרָ.

אַיְךְ וּוּלְ ברָעְגָעָן אַפְּרָזְעָנְלָעָכְן שְׁטָרִיךְ פָּוּנְ מְעַנְיָן קָאָזַן. עַר דָּעַרְצִילָטַ, אָוְ עַסְטָ נִיט קִין בָּאָ

הָעַרְטָ:

דָּאָס זַעַבְקָעַט גְּעוֹוַיַּן — דַּוְרָ נָאָזָד דַּוְרָ
דָּאָס גְּעוֹוַיַּן אִיזְ אַלְטָ וּוּ דִי קְבָּרִים אַזְיָף דַּעַר,
אַ טְרָפָן טַוִּי אִיזְ אַ טָּרְעָרָ פָּוּנְ טְוִיזְנָט יָאָר.

הָעַרְטָ:

דַּעַר זַעַבְקָעַט שְׁטוּרַעַס-זָוִוָּינָט — דַּוְרָ נָאָזָד דַּוְרָ
דַּעַר מְעַנְטָשָׁ אִיזְ אַלְטָ וּוּ דִי לְעָגָנְדָעָ אַזְיָף דַּעַר.
אִין שְׁטוּרַעַס-זָוִוָּינָט אִיזְ לְעָגָנְדָעָ פָּוּנְ טְוִיזְנָט
יָאָר.

דַּעַר דְּעַצְמַבְּרַדְזָוִוָּינָט,

מִישְׁטָשָׁ בְּלָוְתָ אָוְן שְׁטוּבִיב אָוְן טְרָעָרָן.

פְּחַדְ פָּוּנְ אַוְרָאָלָט — אֵין יִדְיְשָׂן גְּעוֹוַיָּן.

אָוְנְזָעָר גְּוָרָל וּזְאָלְגָּעָרָט זַיךְ — אַ צְעַטְרָאַטְעָנָעָר
שְׁטוּרָהָן.

(“צַו דָּעַרְצִילָן אֵין פְּרִידְן”)

די גָּאָנְץ לְעָבָן האַט מְעִינְקָעַ קָאָצַ גְּזָוְנָגָעָן וּוּגָעָן
די טָעָגָ פָּוּנְ וּוּיִיטָן אַדְעָרָ נָאָגָנְטָן עַבְרָ גַּעֲפִירָט צַו
די וּוּיִיטָסָטָ פָּגָנְטָאַוִּיעָסָ, וּוּאָס אַ מְעַנְטָשָׁ קָאָן שָׁאָפָן.
סְיוּעָט זַיְבָּעָר קְוּמָעָן אַ צִּיטָ, לְוּיטָ. מְעִינְקָעַ קָאָצַ, וּוּעָן —

דַּעַר מְעַנְטָשָׁ זַעַט בְּוּיָן אֵין דִּי הָיְמָלָעָן גָּאָסָה
דָּעַס וּוּיִיטָסָטָ גָּאָט אֵין מָאָרְךְ גַּעֲפִינָעָן.
זַיְן זַעַט אַוְנְזָעָר פָּאָן — פְּאַרְבָּ פָּוּנְ אַלְעָן דָּאָסָן.
זַיְן זַעַט אַוְנְזָעָר פָּאָן אַיְבָּיָקָעָר בָּאָגְיָנָעָן.

(“אַ מְעַנְטָשָׁ אֵין טָגָן”)

מְעִינְקָעַ קָאָצַע לִבָּעַ צְוָם לְעָבָן אַיְזַע גְּרוּיָסָ
עַר וּוּיִיטָ אֹזְ “מִיט אֹוְיִיפְלִ שִׁינְקִיטִ” וּוּאָס אַוְנְדָוָרָ
וּוּלְטָ פֿאַרְמָאָגָט “שְׁטָאָרְבָּטָ מְעַן קִינְמָאָל נִיטָ”. פָּוּנְ
דָּעַסְטוּגָעָן אַוְיָבְ עַר זַאל זַיךְ יָאָ דָאָרָפָן שִׁידָן מִיטָ
דַּעַר וּוּלְטָ אַוְנוּעָרָרָ בָּאַוְוָרָנָטָ עַר זַיךְ :

אַוְיָבְ אַיְזַע זַעַל מִיט דִיר זַיךְ שִׁידָן —
איִידָעָר וּוּסְטָט אַגְּרָעָנָשָׁ אַזְיָן וּוּרְעָן —
נָעַם מִיְן גָּרוּסָ פָּוּנְ דִּינָעָ נָאָגָנְטָעָ שְׁטוּרָהָן,
הָעָר אֵין מִיְנָעָ לִידְעָר נָעַטָנָסָ רִידָן.

וּוּילִ זַיְבָּר אֵין מְעִינְקָעַ קָאָצַ, אָוְ —

די וּוּלְטָ נָאָזָד וּזְאָקָלָט זַיךְ בִּיטְ טּוּיטָנְרָאָנָד
שְׁווֹן שְׁטוּרָעָקָט דַּעַר נָעַטָנָשָׁ זַיְן מָאָרְגָּנְדִּיקָעָן הָאָנְטָן.

**

מְעַנְיָן קָאָצַע פְּאַרְמָ, רִיכְטִיקָעָר — פֿאַרְמָעָן,
אוֹזְמְעַנְיָן קָאָצַע פְּאַרְמָ, רִיכְטִיקָעָר —

מעיניקע קאץ איז און ספק אַ וואונדרעלעכע דער-
שווינונג אין אונזער יידישן שאפעערישן לעבען. און
ווײַ האט געוּזאגט מאָרְקֵס אַיִן אַ ברְּיוֹ צוּ וועידעמעירן*
וועגן וויער פרײַנט פֿערדיינאנד פֿרִילְגֶּדָּאַט: בִּי דִיכְ
טער דָּאָרְפַּ מַעַן פֿאָרְזֻעָּן עֹוּלוּת, מַעַן דָּאָרְפַּ זַיִּ קְעַלְעָן.
כְּדַי זַיִּ זַאֲלָן קַאֲנָן שָׁאָפָּן. מעיניקע קאץ אַיִן אַ וואָנוּ
דעַרְלָעַכְעָרָן מַעַנְטְּשָׁ אַיִן אַ וואָנוּ דִיכְטָעָר, —
אַיִן דִּיְיִדְישָׁ לִיטְעָרָצְטוּר וּוּעַט נַאֲךְ גּוּוֹיסְ פֿילְ גּוּנִיסְ
פֿוֹן אִים.

* "קאָרָל מאָרְקֵס" פֿוֹן פרָאנְץ מְערִינְג, זִיְת 202.

אנעס. פֿאָרוּאָס? ווילְ, ווען ער אַיִן גּוּקּוּמָעָן קִין
אמְערִיקָעָה האט מען אַים גּוּגְבָּן אַ באָגָאנְעָן אַוְן ער
הָאַט עַס אַויְגְּעַגְעָסָן מִיט דָרְ שָׁאָלְעָכָץ. זַיְנַט דָאַן האט
ער פֿיַינְט גּוּקְרָאָגְן בְּאָגָאנְעָס אַוְן מַעַרְעָסְ ער זַיִּ
נַיְט. אַדְעָר אֹזְאַ שְׁטְרִיךְ: מעיניקע קאץ אַיִן זִין
וּוּגַּנְט אַמְּאָלָן גּוּגְנָגְעָן אַיִן וּוּאָלָד אַוְן גּוּטְרָאָפָּן אַ בעָר,
אַוְן דָרְ בְּעָרָה האט אַים נַאֲכְגַּעְיָאָגָט. וּוּעַט ער מַעַר
זִין גָּאנְץ לְעָבָן נַיְט גִּין אַיִן וּוּאָלָד, אַפְּלִיּוּ נַיְטּוּ קְלִיבָּן
קְיִין יָאָגְדָּעָם, וּוּאָס ער האט אֹזְיִי לִיבָּ, סִידְרָן ער וּוּעַט
חָבָן מִיט זִין בְּרוּדָעָר, וּוּאָס קָאָן גּוֹטְ שִׁיסְן ...
אוֹ טְרָעָפָן אַיִן צִיל.

קְלִמְאָן מְרָמָר

(צו זיינע 40 יָאָר גּוּזְעַלְשָׁאָפְטָלְעָן-לִיטְעָרָאָרִישָׁר טַעַטִּיקִיָּט)

פֿוֹן י. ב. בִּילְיָן / נְיוּיְאָרָק

טור. דָאָם האט ערְשָׁט גּוּקּוּמָעָן באָשָׁאָפָּן דיַיְיִדְישָׁ
אַרְבְּעַטְעָרְשָׁאָפָּט אַיִן דיַאֲכְצִיקָּעָר יָאָרָן. זַיִּ האט זַיִּ
דַּעְרְהַיְיבָּן צָוּסָ קָאָמָפְּ פָּאָר אַ בְּעַסְטָרָן לְעָבָן. דיַיְיִדְישָׁ
שְׁפָרָאָךְ אַיִּז בְּיַיְ אָרְגַּן גּוּוֹאָרָן אַ מַעְכְּטִיקָּעָר קָאָמָפְּ
וּאָפָּן. זַיִּ האט גּוּשָׁאָפָּן אַ לִיטְעָרָצְטוּר, וּוּאָס אַיִּן
דוּרְכְּגַּדְרָוָגָּעָן פֿוֹן פֿרָאָטָעָסְ קְעָגָן אַוְנְטְּעָרְדִּיקְוָגָן
אוֹ פֿוּנָסְ שְׁטוּרָעָבָן צָוּסָאָצְיאָלָעָר גּוּרְנַכְטִיקִיְּתִיּוּ.

אַבְּעָדָר דיַיְיִדְישָׁ אַרְבְּעַטְעָרְשָׁאָפָּט גּוֹפָא אַיִּן דיַ
פֿאָרְאַיְנִיקְטָעָ שְׁטָאָטָן האט גּוּהָאָט אַיְרָעָ פֿאָרְגְּיִינָר אַוְן
פְּאָרָ מְרָמָרָן אַיִּן גּוּוֹעָן וּוּיְעָרָ וּוּכְטִיקָּ אַפְּצְזָוּכָן זַיִּ.
עָס אַיִּן גּוּנָגָן מִיר זַאֲלָן זַיִּדְ בְּאָקְעָנָעָן מִיטְ צְרוּיָּ פֿוֹן
זַיִּ, כְּדַי צְוָעָן וּוּאָס מְרָמָרָהָאָטָן לְאָנְדָאָן. זַיִּ וּוּגְנָעָן
גּוּוֹעָן זַיִּ גּוּוֹעָן שָׁאָפְּ אַרְבְּעַטְעָרָ אַיִּן לְאָנְדָאָן. זַיִּ וּוּגְנָעָן
גּוּפְּנִישָׁ וּוּיְ דָרְ רְיוּקָעָרָ מַאֲמָאָנָטָן, וּוּאָס עַקוּסִיסְ
טִירְטָ שְׁוּיָּ אַיִּצְטָ אַיְגָאנָנָצָן נַיְטָ. מִירְ זַעֲעָן, אוֹ שְׁוּיָּ
אַנְכָּדָעָם וּוּיְ. מְרָמָרָהָאָט אַגְּגָעָשְׁרִיבָן אַוְן צָזְעַגְּרִיטִיָּט
וּיְ אַקְּדָעָמִישָׁ וּוּעְרָקָ וּוּגְנָעָן אַהֲרָן לִיבְרַמָּאָן, דּוֹדְ
עַדְלָשְׁטָאָטָן, מְאָרִים וּוּגְנְטַשְׁוּסִיקָּי אַוְן יוֹסְף בְּאָוּשָׂאָהָרָן
וּוּרָ, האט ער זַיִּדְ גּוּנָמָעָנוּ פְּאָרָ וּוּיְעָרָ פֿאָרְגִּיְעָרָ אַיִּן
עַגְּלָנָדָן אַוְן אַמְּעִירִיקָעָן.

אַיִּן האָרְבָּסְטָן, 1938, האט מְרָמָר פֿאָרְעַפְּנְטַלְעָכְטָן
אַיִּן דָרְעָ "מָאָרְגָּן פֿרְיִהִיטָן" אַ סְעִירָעָ אַרְטִיקָלְעָן "הָעָ
וּאֱלֹצִיאָנָגָעָרָ טְרָאָדִיצְיָעָס אַיִּן דָרְעָ אַמְּעִירִיקָאָנִישָׁ-יִידִיָּ
שָׁעָרָ לִיטְעָרָאָטָרָן". אַיִּן וּיְן עַרְשָׁטָן אַרְטִיקָלָן, וּוּאָס
גִּיטְ דַּעַם הַינְּטַעְרָגָרָוָנָט בְּכָלְ פְּאָרָ אַנְטְּוּוּקָלְגָּ�
פֿוֹן דָרְעָ יִדְיִישָׁרָ לִיטְעָרָאָטָר אַיִּן אַמְּעִירִיקָעָן, וּוּיְזִיטְ ערָ
אוֹ, אֹזְ —

... דִּי צְעַשְׁטוּבְּטָן בְּאָדָלָאָזָן פֿעַלְלָנָר אַוְן
פֿאָקְנְטַרְעַגָּרָ פֿוֹן דִּי זַיְבְּנִיצְיָעָרָ אַרְזָן חָבָן אַבְּעָדָר נַיְטָ
גּוּקּוּמָעָן שָׁאָפָּן קִין בְּאַזְוָן פְּאָרָ אַמְּדָעָנָעָס יִדְיִישָׁן
קוּלְטוּרָעָלָן לְעָבָן אַוְן פְּאָרָ אַיִּסְרָאָרָיָהָר לִיטְעָרָאָ.